

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות
תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

בפניי : כבוד השופטת, סגנית הנשיאה אלה מירז

הקטינים : הקטינה, ילידת 00.0.2005
הקטין, יליד 00.0.2008

התובע : פלוני
ע"י ב"כ עו"ד גילי עמיאל ברזני

נ ג ד

הנתבעת : פלונית
ע"י ב"כ עו"ד גבי ברנדס

פסק דין

מבוא

1. האב התובע הגיש שתי תביעות העומדות להכרעת בית המשפט – תביעה לביטול חובת המזונות כלפי הקטינים, ותביעה לחיוב האם במזונות הבת הבכורה רעות הנמצאת במשמורתו. הבת רעות עברה להתגורר עם האב ולומדת בעיר מגוריו ב[...] [בגרסה לפרסום שמות הקטינים בדויים].

2. לצד התביעות האמורות, הגיש עוד התובע תובענה לקביעת אחריותו ההורית כלפי רעות (להלן – "תביעת האחריות ההורית"). ביום 20.1.20 נתן בית המשפט תוקף של פסק דין, בהסכמת הצדדים, להמלצות העו"ס לס"ד, ונקבעה אחריותו ההורית הבלעדית של התובע כאמור על הבת רעות.

תמצית הרקע העובדתי

3. הצדדים נישאו כדמו"י בשנת 2004 והתגרשו בשנת 2016. מנישואיהם נולדו: הבת רעות, כיום **כבת 16**, והבן נעם, כיום **כבן 13 וחצי**. את פרידתם הסדירו הצדדים בהסכם גירושין שאושר בבית משפט זה ביום 16.5.2016 וקיבל תוקף של פסק דין (להלן – "ההסכם").

4. בנוגע לאחריות ההורית כלפי הילדים, הוסכם בהסכם שזו תהיה בידי הנתבעת. בעניין חלוקת זמני השהות, הוסכם בסעיף 7 להסכם שבשנה הראשונה לאחר ההסכם, התובע יפגוש בילדים "באופן חופשי" מידי יום, ורשאי להליך את הילדים בביתו אחת לשבוע ובנוסף אחת לשבועיים בסוף השבוע. נקבע עוד שלאחר שנה יחולו זמני השהות בימי חול ביום קבוע, בו ילונו הילדים בבית התובע עד למחרת בבוקר, אז ישובו ישירות

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

- 1 למוסד החינוכי. כמו כן, ובשבוע בו הילדים לא ישהו עם התובע בסופ"ש, ישהו עמו הילדים ביום חול נוסף
- 2 בשבוע, כולל לינה. בנוסף, הסדירו הצדדים את חלקת זמני השהות בחגים, חופשות וחופשת הקיץ.
- 3
- 4 5. בעניין מזונות הילדים הוסכם שהתובע יישא במזונות הילדים בשיעור 1,400 ₪ לכל ילד, וסה"כ 2,800 ₪.
- 5 והצדדים יישאו בהוצאות החינוך והבריאות החריגות בחלקים שווים.
- 6
- 7 6. אין חולק שהבת רעות מתגוררת עם התובע החל מיום 23.6.2018. ביום 2.6.19 נקבע בהחלטת ביניים
- 8 שהאחריות ההורית הזמנית כלפי הבת רעות תהיה נתונה לתובע, והאחריות ההורית על הבן נעם נתונה
- 9 לנתבעת. חלוקת זמני השהות נקבעה כדלקמן:
- 10 א. בימי א', רעות תגיע לבית האם בתום הלימודים באמצעות רכבת, והאב ישיבה לביתו בשעה 19:00.
- 11 ב. בימי ה', לקראת הסופ"ש בו הילדים מצויים עם האב, רעות תשהה עם האם, ונעם, כולל לינה.
- 12 רעות תגיע לבית האם באמצעות רכבת או על ידי האב. למחרת, ביום ו' בבוקר, האב יאסוף את
- 13 הקטינה לבית הספר. לחילופין, רעות תיסע ברכבת מבית האם, והאם תגיע עמה עד לתחנת הרכבת
- 14 בקרית [...]. בימי ה' לקראת הסופ"ש בו הילדים מצויים עם האם, נעם ישהה עם האב, ורעות,
- 15 כולל לינה. למחרת, בימי ו' בבוקר, האב ישיב את נעם להסעה לבית הספר.
- 16 ג. בסופי השבוע, הילדים ישהו עם ההורים לסירוגין, כשם שנהגו עד כה, מיום ו' ועד מוצ"ש, כאשר
- 17 האב הוא שמביא או לחילופין משיב את הילדים אל ומבית האם.
- 18
- 19 7. ביום 2.1.21 ניתן בהסכמת הצדדים תוקף של פסק הדין להמלצות העו"ס לס"ד לקביעת האחריות
- 20 ההורית הקבועה כלפי הבת רעות בידי של התובע, וכן להמשך חלוקת זמני השהות הנקובה לעיל.
- 21
- 22 8. בנוסף, קיבל בית המשפט באופן חלקי את טענות התובע בסוגיית מזונות הבת רעות, ומצא לנכון להפחית
- 23 משיעור המזונות עבור רעות כפי שנקבע בהסכם. ביום 29.5.19 נקבע בהחלטת ביניים שמזונותיה יופחתו
- 24 בשיעור של 800 ₪ כך שהמזונות עבור הבת רעות הועמדו על סך של 600 ₪ לחודש.
- 25
- 26 **טענות התובע**
- 27 9. התובע מציין בתצהירו (סומן ת/1) שהבת רעות מתגוררת עמו מחודש יוני 2018. החל מחודש ספטמבר 2018
- 28 לומדת רעות בבית הספר בעיר מגוריו של התובע – [...].
- 29
- 30 10. בנוגע לחלוקת זמני השהות, מדגיש התובע שבעוד הבן נעם לן בביתו במסגרת זמני השהות (בסופי השבוע
- 31 לסירוגין, בימי ג', ובימי ה' אחת לשבועיים), הבת רעות לנה בבית הנתבעת אחת לשבועיים בסופ"ש בלבד.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

11. לטענתו יש בנסיבות האמורות משום שינוי נסיבות מהותי, והוא הנושא במלוא הוצאותיה של הבת רעות המתגוררת עמו.

12. התובע מוסיף שבסמוך להגשת תביעתו לביטול המזונות, הבן נעם היה זכאי לקצבת מל"ל בשיעור 1,280 ₪ - קצבה לה לא היה זכאי במועד חתימת ההסכם לטענתו (יוער שקצבה זו פסקה מלהשתלם במהלך בירור התובענות). כמו כן, לנתבעת משולמת מלוא קצבת הילדים, לרבות עבור הבת רעות, והן מענקי החינוך עבור שני הקטינים.

13. עוד מוסיף התובע בסיכומיו, שבמהלך בירור התובענה התברר ששיעור השתכרותה של הנתבעת עלה מאז מועד ההסכם. לטענתו אישרה הנתבעת שהיא זכאית למענק שנתי ממקום העבודה, שמהווה בחישוב חודשי תוספת של 495 ₪ לשכר. התובע מזכיר עוד שבתום שלב ההוכחות התברר שהנתבעת זוכה לסיוע בשכ"ד בסך 1,170 ₪. התובע רואה גם בנסיבות אלה משום שינוי נסיבות מהותי.

14. עוד טוען התובע בסיכומיו שלא יהיה זה צודק להותיר את פסק הדין (ההסכם) על כנו. הנתבעת משתכרת כ - 7,000 ₪ מידי חודש, ובנוסף למזונות הבן נעם בסך 1,400 ₪, ומזונות הבת רעות בסך 600 ₪, כך שהכנסתה החודשית עומדת על בסך 9,000 ₪. מנגד, לאחר תשלום המזונות נותר בידי התובע סך של 8,000 ₪ בלבד.

15. **הכנסת התובע** – לטענתו משתכר מעבודתו כשכיר סך ממוצע של 10,000 ₪ מידי חודש (צורפו העתקי תלושי שכר מחודש 12/2018 עד לחודש 11/2019).

16. **הוצאות מדור התובע** – לטענתו נושא התובע בהוצאות מדור בסך כולל של 3,550 ₪, כולל דמי שכירות בסך 2,400 ₪. לטענתו חלקה של הבת רעות בהוצאות המדור הוא בשיעור 30% שהם 1,065 ₪.

17. **הוצאות עבור הבת רעות** – התובע העמיד הוצאות הקטינה על סך 2,550 ₪ בחודש (מזון וכלכלה 1,000 ₪; ביגוד והנעלה 400 ₪; 150 ₪ מוצרי הגיינה; דמי כיס 400 ₪; מתנות ובילויים 600 ₪). יחד עם זאת, ולצורך התביעה העמיד התובע את צרכי הבת על סך 1,400 ₪, כסכום דמי המזונות בהם נושא עבור הבן נעם. התובע מוסיף שהוא נושא מידי חודש במחצית ההוצאות החריגות עבור שני הילדים.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

טענות הנתבעת

18. לטענתה בתצהירה (סומן נ/1), התובע הוא שהכין את ההסכם ונקב בסכומי המזונות בהם לטענתו יכול היה לעמוד. הצדדים לא קיימו לדבריה משא ומתן והיא חתמה על ההסכם מן המוכן, מבלי שפנתה ליעוץ משפטי. לדבריה התובע לא מיצה את זמני השהות הנקובים בהסכם ולקח את הקטינים לסופי השבוע בלבד. רק לאחר מעברו לעיר [...] לקח את הילדים גם בימי חול.

19. הנתבעת מוסיפה שהבת רעות מגיעה אליה אחת לשבוע בימי ב' לאחר הלימודים, וכן אחת לשבועיים בסופ"ש, באמצעות הרכבת, ושהיא הנושאת בעלות הנסיעות. לדבריה, הסיבה היחידה בגינה הבת רעות אינה לנה אצלה, הוא המרחק מביתה בקרית [...] לבית הספר ב[...], והסירוב של התובע לאסוף אותה מתחנת הרכבת בבוקר.

20. לטענתה לא חל שינוי בהיקף עבודתה או השתכרותה. מנגד, שכר הדירה בו נושאת עלה בשיעור 100 ₪. כמו כן, והחל מחודש 7/2019, הבן נעם אינו זוכה לקצבת הנכות ששולמה לו.

21. **הכנסת הנתבעת** – עובדת כמוכרת בחנות במשרה חלקית ומשתכרת בממוצע 5,224 ₪ בחודש (צורפו העתקי תלושי שכר מחודש 1/2019 ועד 12/2019). כמו כן זוכה למענק עבודה בסך 5,940 ₪ לשנה, ומדובר בתוספת חודשית בשיעור 495 לחודש. הנתבעת מוסיפה שנאלצת לעבוד במשרה חלקית הואיל והבן נעם סובל מחרדות וזקוק להשגחה, ואינו יכול להישאר בגפו.

22. בסיכומיה הוסיפה הנתבעת, שבמהלך תקופת הקורונה היא הוצאה לחל"ת עד לחודש 2/2021. עד אז זכתה לדמי אבטלה בסך ממוצע של כ- 4,200 ₪.

23. **הוצאות מדור הנתבעת** – לטענתה נושאת בשכר דירה בשיעור 2,700 ₪ (צורף העתק הסכם שכירות). בנוסף בהוצאות אחזקת מדור בסך 885 ₪.

24. **הוצאות עבור הילדים** – לטענת הנתבעת, וחרף מעברה של הבת רעות להתגורר עם התובע, היא עודנה נושאת בהוצאות עבורה – ביגוד והנעלה לפי בקשתה; מוצרי טיפוח; רכשה לבת מכשיר טלפון סלולרי ונושאת בעלות החשבונות; עלות הנסיעות; יוצאת עמה לבילויים; ונותנת לה דמי כיס בשיעור ממוצע של 150 ₪ לחודש. את סך צרכיה של הבת רעות (בעת שברשותה) העמידה התובעת על שיעור 1,660 ₪ מידי חודש, ואת צרכי הבן נעם על סך 2,330 ₪. סכומים אלה כוללים את חלקו של הנתבע בדמי המדור של הילדים. התובעת מוסיפה שאף היא נושאת במחצית ההוצאות החריגות עבור הילדים.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות
תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

דיון והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

25. הכללים המנחים לבחינת תובענה לשינוי מזונות נטועים עמוק בשיטתנו המשפטית. בלב הדיון ניצב שינוי נסיבות מהותי שהתרחש לאחר קביעת המזונות – בפסק דין או בהסכם. לא די בשינוי נסיבות של מה בכך, ועל התובע שינוי של סכום המזונות הפסוק להצביע על שינוי נסיבות משמעותי ובלתי צפוי הנוגע למסדים מרכזיים שבבסיס ההכרעה או ההסכמה (ר' ע"א 363/81 פייגה נ' פייגה, פ"ד לו (3) 187; ע"א 177/81 רחל גלעדי נ' ד"ר ישראל גלעדי, פ"ד לו (3) 179). באותה נשימה, וכפועל יוצא מכך, "שינוי בלתי משמעותי על תוצאותיו צריך להיספג על-ידי הצדדים להתדיינות הקודמת, והם חייבים להתאים עצמם למשמעותו בלי לשוב ולפנות לערכאות" (ע"א 177/81 רחל גלעדי נ' ד"ר ישראל לעיל).

26. מתכונתיה של פסיקת מזונות קטינים, שהיא צופה פני עתיד ומבקשת לענות על צרכי הקטינים לאורך התבגרותם. לתכונה זו משנה תוקף בהינתן מזונות קטינים שנקבעו בהסכמה, ומשהצדדים מוחזקים כבעלי המידע המהימן ביותר על צרכי הילדים ועל יכולותיו הכלכליות של כל אחד מההורים. לכן רק שינוי משמעותי ועמוק יצדיק היזקקות חוזרת של בית המשפט לשאלת המזונות (ראו לעניין זה, ע"א 363/81 פייגה נ' פייגה לעיל; תמ"ש (ת"א) 85240/98 דרעות נ' דרעות (לא פורסם); ע"א 4515/92 שטיין נ' שטיין (ניתן ביום 13.6.1994)).

27. לאחרונה עלתה הסוגייה של שינוי מזונות קטינים פסוקים לדיון מחודש בבית המשפט העליון, ששב וביצר את העקרונות שגובשו בהלכת "פייגה". מן הראוי להביא הדברים בשם אמרם:

"פסק דין בענייני מזונות ניתן לשינוי גם כשמדובר בפסק דין שנתן תוקף להסכם גירושין כולל בין הצדדים. במקרה זה יכול בית המשפט לקרוא אל תוך ההסכם תנאי מכללא על פיו ישתנה ההסכם במקרה בו יחול שינוי נסיבות מהותי, וזאת גם אם הצדדים לא בהכרח התכוונו לכך [...] על כן, במקרה שנערך הסכם גירושין, בו הוסדרו בהסכמה מכלול העניינים, וההסכם קיבל תוקף של פסק-דין – אין בכוחו למנוע מבית המשפט לבחון את שאלת המזונות מחדש, אם נתגבש שינוי מוחלט ומהותי של הנסיבות [...] בבסיס הלכה זו עומד עיקרון הצדק. כאשר שינוי הנסיבות הופך את המשך אכיפת פסק הדין לבלתי צודקת, על בית המשפט להתערב. נכון להכיר, בהקשר זה, כי עסקינן אף בזכויות ילדים, ודרכו של עולם כי חיי המשפחה עשויים להשתנות. מן הצד האחר, אין לאפשר דיונים נוספים ללא בקרה בעניין שכבר הוכרע ונפסק. על מנת לאזן בין עיקרון הצדק ובין עיקרון סופיות הדיון, נקבע כי על שינוי הנסיבות להיות מהותי [...] (בע"מ 7670/18 פלוני נ' פלוני, מיום 20.1.2021).

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

שינוי הנסיבות וההלכה בבע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית

28. פסק דינו של בית המשפט העליון בבע"מ 919/15 פלוני נ' פלונית ("נבו", מיום 19.7.2017, להלן – "בע"מ 919/15") הביא לשינוי קיצוני במלאכה השיפוטית לפסיקת מזונות קטינים להורים יהודים בגילים 6 עד 15. הלכה למעשה, בית המשפט העליון פתח רחב לבחינת כל נסיבות העניין שלפניו – פתח שלא היה אלא חרך צר טרם ההלכה בבע"מ 919/15. כיום בתי המשפט רשאים, וצריכים, לעמוד גם על הכנסתה של האם, ועל הפרשי ההשתכרות בין ההורים, והן על חלוקת זמני השהות בפועל, כנסיבות רלוונטיות לפסיקת מזונות קטינים. עד לאחרונה עסקו בתי המשפט לענייני משפחה בשאלה האם ההלכה בבע"מ 919/15 מהווה כשלעצמה שינוי נסיבות שבכוחו להביא לדיון מחודש במזונות הקטינים. לא היתה תמימות דעים בבתי המשפט ובערכאות הערעור, עד לפסק דינו של בית המשפט העליון בבע"מ 7670/18 פלונית נ' פלוני לעיל, שפסק באופן חד משמעי שההלכה בבע"מ 919/15 אינה מהווה כשלעצמה שינוי נסיבות. ובתוך כך שב וביסס בית המשפט העליון את מבחני השינוי המהותי.

29. יחד עם זאת, הוסיף בית המשפט העליון וקבע שעם חציית רף השכנוע וביסוסו של שינוי נסיבות מהותי, בחינת שיעור המזונות תעשה על בסיס ההלכה בבע"מ 919/15:

"ככל שבית המשפט מגיע למסקנה כי התרחש שינוי נסיבות מהותי, כמשמעותו בפסיקה, המצדיק עיון מחודש בגובה המזונות – מן הראוי כי עיון זה יעשה בהתאם להלכת בע"מ 919/15 [...] שהרי מרגע שנגזר לקיים דיון מחודש בגובה המזונות, אין הצדקה לקיימו על פי דין ישן, שאיננו נוהג עוד".

מן הכלל אל הפרט

האם התרחש בענייננו שינוי נסיבות מהותי?

30. איש אינו חסין מתהפוכות החיים, והשינויים המהווים "שינוי נסיבות מהותי" בעיני בתי המשפט אינם רשימה סגורה: "קשה לקבוע כללים ברורים ותחומים לשינוי הנסיבות המצדיק עיסוק מחודש בתיק, והוא ייבחן על פי השכל הישר ונסיון החיים [...] לרוב יהא השינוי באותם נושאים שביסוד קביעתו של גובה המזונות מעיקרא, קרי, השתכרות הצדדים, המצב הכלכלי, הבריאותי והמשפחתי, צרכי הקטין, שינוי במתווה האחריות ההורית וחלוקת זמני השהות (בע"מ 3984/15 פלונית נ' פלוני, "נבו", 13.9.16).

31. בענייננו, הצדדים נקבו בהסכם שהאחריות ההורית כלפי הילדים תהיה בידי הנתבעת, ושבשלב הראשון יקוימו זמני שהות בלתי מחייבים בין התובע לבין הילדים. הוסכם שהילדים ילונו בבית התובע לכל היותר אחת לשבוע ביום חול ובסופי השבוע אחת לשבועיים. הוסכם שהסדרי הלינה יתקבעו לאחר שנה, אז יחפכו ימי הלינה לקבועים. כמו כן, יתווסף יום שהות נוסף בבית התובע אחת לשבועיים – בשבוע בו הילדים אינם עמו בסוף השבוע.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

32. במתכונת חלוקת זמני השהות לפי ההסכם אפוא, הילדים שהו עם התובע לכל היותר 5 ימים מתוך 14 (שני ימי חול, יומיים נוספים בסופ"ש, וביום ה' אחת לשבועיים). מנגד, מעברה של רעות להתגורר עם התובע הביאה לשינוי משמעותי במתכונת בה נהגו הצדדים עד אותה עת. בהתאם להחלטה מיום 2.6.19 (שהושתתה על המלצות העו"ס והחלוקה הנוהגת בין הצדדים בעקבות המעבר), יתקיימו זמני השהות בין הבת רעות לבין התובעת בימי ה', אחת לשבועיים וללא לינה, ומידי סופ"ש שני. יוצא אפוא שהבת רעות שוהה עם הנתבעת, לכל היותר 5 ימים מתוך 14.

33. בית המשפט מוצא שמדובר בשינוי משמעותי בחלוקת זמני השהות, היורד לשורשו של עניין, ואף מהווה משום היפוך מוחלט של היוצרות. יתירה אף מכך, שינוי זה הולם את הסכמת הצדדים להעניק את האחריות ההורית כלפי הילדה בידי התובע. אין המדובר בשינוי של מה בכך, שעליו "להיספג" על ידי הנתבע, וכאילו עולם כמנהגו נוהג. ואכן, הגדלה משמעותית של זמני השהות ואף העברת האחריות ההורית, הוכרו בפסיקת בתי המשפט בסוגיה, כשינוי מהותי שיש בו להביא לדיון מחודש על שיעור מזונות הילדים:

"שינוי משמעותי בזמני השהות של ההורים עם ילדיהם, עשוי להוות שינוי נסיבות מהותי שיצדיק את שינוי המזונות. ראו: אבישי גריידי ונסים שלם, מזונות ילדים - הלכה ומעשה, עמ' 303-303 ה'; רמ"ש (חי') 15-10-49781 פלוני נ' פלוני [...] (תלה"מ (י-ס) 18-09-35663 פלוני נ' פלונית, "נבו", מיום 14.7.20, ס' 23 לפסק הדין).

34. במקרה אחר נקבע ש"התוצאה של נתון זה בהכרח משפיעה על החיוב במזונות שניתן כאמור בעת שהאב שהה עם הקטינות אך ורק יום אחד באמצע השבוע ללא לינה, ובכל סוף שבוע שני עד למוצאי שבת בלבד" (תלה"מ (ראשל"צ) 20-01-29602 ח.א נ' ש.א, "נבו", מיום 3.12.20, ס' 19 לפסק הדין).

35. יפים עוד לענייננו דברי בית המשפט לענייני משפחה בראשל"צ:

"אקדים ואומר כי לטעמי ארע שינוי נסיבות ולו בשינוי המשמורת והרחבת זמני השהות שנעשו בשנת 2017. יש הבדל משמעותי בין אב שהילדים לנים אצלו פעם בשבועיים ביום שישי (כפי שנהגו הצדדים ערב השינוי) לבין אב שהילדים לנים אצלו 7 לילות במהלך שבועיים. גם אם ערב הרחבת זמני השהות שהו הילדים אצל האב עד שעה 21:00, כפי טענת האם, עצם הלינה אצלו, הקימה המשותפת בבוקר למחרת ולקיימת הילדים לבית הספר מוסיפה משמעותית להוצאות האב ואף משנה מקצה לקצה את כלל תפיסת ההורות. עת הילדים לנים אצל האב הם מתקלחים אצלו, אוכלים ארוחות ערב, הוא מצייד אותם בסנדוויץ' ליום המחרת לבית הספר וכיו"ב פעולות שגרתיות של שהות (ולהבדיל מהרגשת ארעיות של ביקור עת אין לינה)" (תלה"מ (ראשל"צ) 18-09-36871 פלוני נ' פלונית, "נבו", מיום 17.11.20).

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

36. לסיכום, יש לקבוע שבענייננו שינוי נסיבות מהותי כלפי הבת רעות, לעומת הנסיבות ששררו במועד החתימה על ההסכם ואישורו, ושיהיה זה בלתי צודק להותיר את סכום המזונות של הבת רעות על כנו. על בסיס קביעה זו, יפנה בית המשפט לבחינת נסיבות העניין על בסיס ההלכה בבע"מ 919/15.

הכנסות הצדדים

37. עיון בתלושי השכר של התובע (מחודש 12/2018 עד 11/2019) מניב שכר ממוצע בשיעור של כ 10,400 ₪. תלושי השכר שצרפה הנתבעת לתצהירה (מחודש 1/2019 ועד חודש 12/2019) מניבים שכר ממוצע בשיעור של כ – 5,220 ₪. לסכום זה יש להוסיף סך של 495 ₪ מידי חודש (על בסיס מענק עבודה לו זכאית הנתבעת בשיעור 5,940 ₪ לשנה). מתשובות הנתבעת בחקירתה יש ללמוד שמענק זה ניתן לה בשנים קודמות ויש להניח שישולם לה בעתיד (ככל ששיעור שכרה לא יעלה באופן ממשי) (תמליל, ע' 43, ש' 8). יש להעמיד אפוא את שכרה הממוצע של הנתבעת על סך 5,715 ₪. הנתבעת אישרה בחקירתה שיעורים אלה (ע' 32, ש' 5). אם ניקח בחשבון את קצבת הילדים לה זוכה הנתבעת, או אף את מחציתה (ככל שהתובע יזכה לקצבת ילדים עבור הבת רעות), שיעור השתכרותה נושק לכ – 6,000 ₪ מידי חודש.

38. אך בחינת הכנסת הנתבעת אינה שלימה מבלי להתייחס לסיוע בשכר דירה לו זוכה הנתבעת ממשרד השיכון. הנתבעת לא גלתה מידע זה, והדבר הובא לידיעת בית המשפט לאחר תום שלב ההוכחות באמצעות התובע (ר' בקשה מיום 9.3.20). הנתבעת טענה שפנתה לקבלת סיוע בשכ"ד רק לאחר שלב ההוכחות, ובקשה להתמקד באופן בו הגיע הדבר לידיעת הנתבעת. ביום 9.6.20 הורה בית המשפט לנתבעת להגיש תצהיר ובו פירוט בדבר המועד בו התחילה לקבל את הסיוע, וסכום הסיוע. הנתבעת בחרה שלא לקיים את החלטות בית המשפט (מיום 29.6.20 ו – 8.7.20) ולפיכך ניתנה בידי התובע פסיקתה לקבלת המידע. מתוקף הפסיקתה התברר שהנתבעת זכאית לסיוע בשכ"ד בסך 1,170 ₪ מידי חודש, והיא קבלה הודעה על כך ממשרד השיכון, לכל המאוחר, ביום 26.1.20 – לפני מועד ההוכחות.

39. לעובדה זו חשיבות לגופו של עניין והן במישור תום הלב. עולה שהלכה למעשה הנתבעת אינה נושאת בשכר דירה בשיעור 2,700 ₪ כטענתה, כי אם בשיעור 1,530 ₪ בלבד. כמו כן, שיעור הכנסתה של הנתבעת אינו נושק לכ – 6,000 ₪, כי אם לכל הפחות לכ – 7,000 ₪. נוסף ונציין שהנתבעת מיאנה להגיש תצהיר ובו פירוט וסימוכין לזכאותה. פועל יוצא מכך שאין לשלול את ההנחה שהנתבעת זכתה לסיוע בשכ"ד עוד בשנים קודמות, והיא אף לא הציגה סימוכין כלשהם לטענתה שפנתה לראשונה לקבלת סיוע בשכ"ד לאחר שלב ההוכחות.

40. יוצא אפוא שיחס שיעור ההשתכרות בין הצדדים עומד, לערך, על יחס של כ – 1/3:2/3 לטובת התובע.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

הוצאות הצדדים

41. נחה דעתו של בית המשפט מן הסימוכין שלפניו, שהתובע נושא בשכר דירה חודשי בשיעור 2,400 ₪, והנתבעת נושאת בשכר דירה בשיעור 1,530 ₪ (בהינתן סיוע בשכ"ד). שני הצדדים נושאים בהוצאות אחזקת מדור, ובנוסף עומדת הנתבעת על הוצאות בהן היא נושאת עבור הבת רעות, למרות זמני השהות המצומצמים בין השתיים.

42. בית המשפט לא שוכנע מטענות הנתבעת לפיה היא נושאת בכל הוצאות הבריאות של הבת רעות ורוכשת עבורה 90% מהביגוד, ולא הוצגו ראיות לכך (ע' 38, ש' 30 ; ע' 39, ש' 31). כמו כן לא הוצגו ראיות לטענת הנתבעת לפיה נושאת בסכום של כ- 500 ₪ מידי חודש עבור **ביגוד** לרעות (ע' 34, ש' 37). בנוסף, בית המשפט מוכן לקבל את טענות הנתבעת לפיהן היא הנושאת בהוצאות עבור הנסיעה של רעות ברכבת לבית הנתבעת, אך מבלי לזלזל, שיעור הוצאה זו הוא 30 ₪ בחודש, ולא מדובר בהוצאה משמעותית (ר' עדות הנתבעת, ע' 37, ש' 1). בית המשפט אף לא מצא סימוכין לטענת הנתבעת לפיה נושאת מידי חודש בהוצאות בשיעור 1,660 ₪ עבור הבת רעות.

43. יחד עם זאת, נושאת הנתבעת בהוצאות הטלפון הסלולרי עבור הבת רעות (ר' עדות התובע, ע' 19, ש' 14). בית המשפט שוכנע עוד שהנתבעת כן נושאת בהוצאות בעת שהיית הבת רעות עמה, **בעיקר הוצאות עבור בילויים משותפים, רכישת איפור וקוסמטיקה – בילויים משותפים ומקובלים בין אם לבין בתה, ואין לתמוה על כך** (ר' ע' 37, ש' 38). בית המשפט אינו מוצא קושי באפיון הוצאות אלה כ"מותרות" כדברי התובע. גם אם מדובר ב"מותרות", וכל עוד שיעורן סביר ואינו חריג בנסיבות העניין, ישנה חשיבות רבה לפעילות משותפת כגון זו בין הנתבעת לבין בתה, שמהווה מכנה משותף לשתיים ויש לקבלה כחלק ממארג היחסים ביניהן. בהינתן הסכומים בהם מדובר, שאינם חריגים לפי ראיות עיני בית המשפט, אין לראות בהוצאות אלה משום גחמה או חוסר שיקול דעת מצד הנתבעת.

יחס זמני השהות

44. בית המשפט אינו מוצא הכרח לבסס שיעור מדויק של היחס בין זמני השהות של כל הורה עם הבת רעות. אין חולק שכיום מצויה הבת רעות ברשות הנתבעת לכל היותר כ- 5 ימים מתוך 14 ימים. כך בחישוב נדיב, הואיל ורעות אינה לנה בבית הנתבעת בימי א' ובמוצ"ש. ממצא זה משקף יחס של 9:5 לערך לזכות התובע.

45. זה המקום לציין, שקביעת היחס בין ההכנסות ו/או היחס בין זמני השהות, מהווה נתון מספרי בעל משקל. שכלול הנתונים שהוצגו לעיל יכול להניב תוצאות חשבונאיות שונות. אך על אף שהנתונים האמורים יכולים להיות בסיס מהימן לחוסנם הכלכלי של הצדדים ולנטל הכרוך בשהיית הילדים עמם בחלוקה הנתונה, הנתונים המספריים אינם חזות הכל, ואינם יכולים להוות מקור בלעדי לקביעת נטל המזונות. היושב בדין שנחשף לטענות הצדדים במשך שנות ניהול ההליך, ונתקל בניואנסים המתלווים לכל טענה לצד הסימוכין

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

או העדר הסימוכין בזיקה לה, נדרש לתת דעתו לעובדה שאת תלאות היום-יום לא ניתן להכניס לסד זמנים קשיח, ואף לא ניתן "לתמחר" ולהציג תג מחיר לצד כל פעולה או מחדל ביחס לילדים. בהקשר זה מוצא בית המשפט את אמירותיו של בית המשפט המחוזי בבאר שבע קולעות וממצות את הגישה הראויה לבחינת שיעור מזונות קטינים:

"לצד זאת, סבורה אני כי יש להיזהר מפני עריכת תחשיבים מתמטיים מדויקים שמתבססים על האחוזה המדויק של זמני השהות ועל ההכנסות הפנויות במדויק. על הקושי המעשי והעיוני בתחשיב מתמטי מדויק ר' פסק דינה של השופטת י' שבח בבע"מ 17-11-32172 ש. נ' ש. [...] ר' גם עמ"ש (חי') 18-04-20634 פלוני נ' פלונית [...]

"החיים, מטבעם, אינם מתנהלים על פי תכנון מדויק אותו ניתן לחזות מראש חודשים ושנים קדימה. מטבע הדברים, מתחייבת לעיתים גמישות בזמני השהות, מתוך התחשבות בתכניות ובאילוצים של בני המשפחה. גם היכולת הכלכלית המדויקת של ההורים מושפעת מגורמים שונים, לא כולם צפויים. צרכי הקטינים גם הם לא ניתנים לניבוי מדויק, והם נתונים להשפעות ושינויים לפי צרכי השעה. בנוסף, שהיית קטין בבית האב אחוז מסוים מהלילות אינה מפחיתה, בהכרח, את הוצאות האם בשיעור זהה, וההיפך. אף יש יסוד לסברה כי הוצאות קטין המחלק זמנו בין שני בתים גבוהות מההוצאות של קטין שיש לו בית עיקרי אחד. "נוסחה המשכללת את ההכנסות הפנויות, חלוקת זמני השהות וצרכי הקטינים היא כלי עבודה שימושי לקביעת סכום המזונות, אך יש להתייחס אליה בערבון מוגבל, בשל חוסר היכולת לחשב במדויק - ובמיוחד חוסר היכולת לנבא במדויק - את הערכים המוצבים בנוסחה. לצד הנוסחה, על בית המשפט להעריך את מכלול הנסיבות, ולקבוע את המזונות גם על סמך התרשמות כללית מהצדדים. כך למשל, על בית המשפט להעריך מי מההורים עתיד לשאת בהוצאות שאינן תלויות שהות. בסופו של יום, פסיקת מזונות אינה מדע מדויק, היא נגזרת מתוך נתונים, הערכות ואומדנות, על יסוד מלוא התמונה הנפרשת בפני הערכאה המבררת" (עמ"ש (ב"ש) 18-10-30516 י.ר. נ' ש.ר., "נבו" מיום 2.6.19; ס' 41 לפסק הדין).

שיעור המזונות המופחת בעקבות החלטת הביניים

46. ביום 29.5.19 הכריע בית המשפט בסוגיית ביטול או הפחתת המזונות באופן זמני עד להכרעה בתובענה, וזאת על רקע דרישת התובע עם מעברה של הבת רעות להתגורר עמו. בית המשפט קיבל את הבקשה באופן חלקי, והורה להפחית את שיעור מזונותיה של הבת רעות לסך של 600 ₪ לחודש (במקום 1,400 ₪ כאמור). לא למותר להביא מתמצית ההחלטה:

"לגופה של סוגיה, בפן המהותי, מקובל עלי ששיעור המזונות המשולם עבור הקטינה אינו יכול לעמוד יותר על כנו נוכח נסיבות העניין, עליהן אין חולק, בהן הקטינה מתגוררת עם האב, על

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

רקע דעיכה מצערת ביחסים בין האם לבין הקטינה. האם לא טרחה להעמיד גרסה או זווית ראיה אחרת לדברים. מנגד, אז כהיום, האב לא הניח טענותיו כמשנה סדורה בדבר הכנסתו לעומת הוצאותיו והוצאות הקטינה (ולא יעלה בידי בית המשפט ללקט את הנתונים הרלוונטיים ככל ועולים מכתבי בי דין אחרים). כמו כן, מצויים אנו בצעדים הראשונים לשיקום היחסים בין האם לבין הבת, ויש לקוות שהמלצות התסקיר ייושמו. רוצה לומר שבשלב מוקדם זה טרם הושגה יציבות בחלוקת זמני השהייה עם האם, ככל שמתקיימים. שלישית, שיעור המזונות לפי ההסכם (1,400 ₪ קרן) הוא שיעור המינימום המוכר בפסיקה, ואין המדובר בסכום חריג המצדיק צעדים מרחיקי לכת. רביעית, נזכיר שוב שלא שוכנעתי שבנסיבות העניין עולה צורך חריג להעניק בתחילתו של הליך את הסעד העיקרי לו עותר המבקש – סעד גורף של ביטול מזונות הקטינה כליל".

47. בית המשפט סבור שיש לתת הדעת לפרמטרים אותם ראה לנגד עיניו בהחלטת הביניים, ולשוב ולבחון אותם בואכה פסיקת המזונות הקבועים. התסקיר מיום 2.1.20 הצביע על התחממות מבורכת ביחסי הנתבעת והבת רעות, יחסים שידעו עליות ומורדות. עוד נראה שהנתבעת קשובה יותר מבעבר לצרכיה ורצונותיה של הבת. מצוין עוד שהשתיים יצאו לחופשה משותפת בחו"ל. כפי שצוין לעיל, הבת ואמה זוכות לזמן איכות ביחד וקשר זה בין השתיים הוא חשוב ביותר להתפתחותה התקינה של הבת. בית המשפט סבור שיש בכך גורם בעל משקל לריסון ההפחתה הנדונה במזונותיה. יש להימנע מיצירת מגבלה כלכלית שתביא לצמצום האפשרויות לזמן איכות בין השתיים ויש לעודד בלויים משותפים שעלות סבירה בצדם.

התוצאה

48. בית המשפט סבור שמחד גיסא אין חולק שהתובע הוא הנושא ברוב העול הכרוך בגידול הבת רעות, כמו גם העול הכלכלי. על פי ההלכה בבע"מ 919/15 יש לייחס לעובדה זו משקל משמעותי לשם קביעת מזונותיה. הפרש השתכרות הצדדים, שנראה במבט ראשון נוטה באופן מובהק לטובת התובע בשיעור כפול מהכנסות הנתבעת, הצטמצם לכדי הפרש מינורי יותר, $1/3: 2/3$ לטובת התובע כאמור. יש עוד משקל לעובדה, שהתובע מקיים זמני שהות עם הבן נעם, בהיקף דומה לזמני שהות בין הבת רעות לבין הנתבעת. הבן נעם לן בבית התובע, בעוד הבת רעות אינה לנה בבית הנתבעת. התובע אינו נהנה מתשלום מזונות מצד הנתבעת עבור הבן נעם, שלן בביתו, בעוד הנתבעת נהנית ממזונות הבת רעות, שכאמור אינה לנה בביתה. בית המשפט סבור שבנסיבות כגון אלה טמון אי-צדק, והאבחנה בין התובע לבין הנתבעת בהקשר זה אינה רלוונטית.

49. שנית, יש לתת את הדעת לכך שבמישור המשפטי, נקודת המוצא של בחינת טענות התובע היא סכום המזונות שנקוב בהסכם, והוא 1,400 ₪. בנסיבות בהן הוכח שינוי נסיבות מהותי, בחינת הנסיבות ושיעור המזונות אינה מתחילה מ"דף חלק", והסכום הנקוב בהסכם לא נעלם מן העולם. סכום המזונות הנקוב נקבע מלכתחילה על הצד הנמוך, מקל וחומר שעה שהסכום כולל את דמי המדור.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

50. שלישית, בית המשפט מעניק משקל לנסיבות בכללותן, ובכלל אלה הצורך לשמר ולעודד את זמן האיכות בין הנתבעת לבין הבת רעות, אף שיש לצדו תג מחיר – בילוי משותף, לרבות קניות המקובלות בקשר ראוי בין אם לבתה. כפי שצוין להלן, בית המשפט התרשם שיש ערך ממשי בבילוי משותף בין הבת רעות לבין הנתבעת, למרות זמני השהות המצומצמים. אמנם נכון שאין להתייחס אל התובע כאיש אמיד, אך יש להימנע, בגבולות הסביר, מהצבת "הורה עשיר" לעומת "הורה עני". בית המשפט מוצא חשיבות בשימור יכולתה של הנתבעת לבלות עם הבת רעות, לתת לה דמי כיס או לרכוש לה מתנה צנועה.

51. רביעית, לרעות מלאו 16 שנים, והיא קרובה למיצוי זכותה למזונות כקטינה. עם הגיעה לגיל 18 יידרש התובע לשאת בשיעור 1/3 ממזונותיה (לפי שיעורם האחרון) ובמזונות הקטין נעם. גם עובדה זו מהווה שיקול תקף לענייננו.

52. לאחר שבית המשפט הפך בדבר, ואיזן בין כל השיקולים האמורים, נקבע שיש להפחית מן המזונות הנוכחיים (שלאחר ההפחתה מתוקף החלטת הביניים) ולהעמיד את מזונותיה של הבת רעות **על סך 250 ₪ בחודש**.

53. אמנם הבת רעות מצויה באחריותו ההורית של התובע מזה זמן, כאשר בחלק מהתקופה נשא התובע במזונותיה המלאים של רעות – עד להפחתתם מתוקף החלטת הביניים. יחד עם זאת, בית המשפט סבור שאין להורות בנסיבות העניין על הפחתה רטרואקטיבית ולחייב את הנתבעת בהשבת סכומים ששולמו. מדובר במזונות ש"נאכלו" והדין המצוי נוטה שלא להורות על השבתם. כמו כן, השתכרותה של הנתבעת צנועה, ונמוכה משכרו של הנתבע. גם אין להחזיקה כאחראית למעברה של הבת רעות להתגורר עם אביה או לנסיבות החדשות שנוצרו. בהינתן נסיבות אלה, בית המשפט מוצא שיהיה זה בלתי צודק נוכח הפערים הכלכליים הקיימים בין הצדדים, להשית על כתפי הנתבעת החזר כספי משמעותי לידי התובע.

מזונות הבן נעם

54. בהקשר זה, דומה שהתובע היה מהוסס, והתקשה למקד את הסעד המבוקש כלפי הבן נעם. נחדד שבתביעתו העמיד סעד לביטול מזונותיו של הבן נעם. הטעם היחיד שהעמיד לסעד זה הוא תשלום קצבת נכות ששולמה לבן במועד הגשת התביעה, בשיעור 1,280 ₪. אין חולק שקצבה זו אינה משולמת יותר (ר' תצהיר התובע ת/1, ס' 12; וגם עדותו בע' 16, ש' 24), וגם ערעור שהגישה הנתבעת על הפסקת הקצבה, נדחה. יתירה מכך, מבלי לקבוע מסמרות לעניין זה, התובע אישר שבעת עריכת ההסכם וקביעת סכום המזונות המוסכם, קצבת הנכות לבן נעם נלקחה בחשבון (ע' 14, ש' 32; ע' 16, ש' 4). יוצא אפוא שתשלום קצבת נכות לבן נעם אינה יכולה להוות שינוי נסיבות מהותי או עילה לצורך הפחתת המזונות, כל שכן ביטולם.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

55. במסגרת תצהירו חטא התובע בהרחבת החזית, תוך זניחת טענת קצבת הנכות. לטענתו בתצהיר נושא התובע בהוצאות עבור הבן נעם, אותן העריך בסך של "כ – 500 ₪ אשר כוללים דמי כיס, מתנות, בילויים, ביגוד הנעלה, מדור וכלכלה".

56. במסגרת חקירתו הנגדית של התובע, והן בסיכומיו הורחבה החזית בשנית. לטענתו, בניגוד לזמני השהות של הבת רעות עם הנתבעת, שאינם כוללים לינה, זמני השהות של הבן נעם עם התובע, 3 ימים מתוך 14, כן כוללים לינה. עוד עותר התובע, לראשונה בסיכומיו, להפחית את מזונותיו של הבן נעם לסכום שלא יעלה על 384 ₪.

57. בית המשפט מוצא שדין כל טענות התובע בהקשר לבן נעם להדחות. נקודת המוצא היא סכום מזונותיו כנקוב בהסכם, בסך 1,400 ₪. קצבת הנכות שעמדה במרכז כתב התביעה לבן נעם אינה משולמת יותר. גם אם יתייחס בית המשפט לקולא להרחבת החזית ויבחן את הסעד כסעד להפחתת מזונותיו של הבן נעם, התובע לא הוכיח כי השתנו הנסיבות, כל שכן שינוי מהותי, בזיקה למזונות הבן נעם. משלא השתנו הנסיבות אין להמשיך ולבחון את שיעור מזונותיו בהתאם להלכה בבע"מ 919/15. למעלה מן הצורך, התובע לא הצביע על הרחבה דרמטית של זמני השהות עם הבן נעם ביחס למועד חתימת ההסכם, והם עומדים על יום חול אחד, כל סוף שבוע שני, וביום ה' אחת לשבועיים. למעשה, לא התרחש כל שינוי בזמני השהות עם הבן נעם כפי שנקובים בהסכם. ועוד למעלה מן הצורך, ברי שקיומם של זמני השהות כשלעצמם אינם פרמטר יחיד מכוחו יופחתו מזונות קבועים. לשם השלמת התמונה נוסיף, שעצם העובדה שזמני השהות של הבן נעם כוללים לינה, ובהשוואה להם, זמני השהות בין הבת רעות לבין הנתבעת אינם כוללים לינה – אינה מהווה כשלעצמה עילה להפחתת מזונות. הפחתת מזונות לא נועדה "לפצות" את התובע על העובדה שהבת רעות אינה לנה בבית הנתבעת, מסיבות שונות.

תביעת התובע לחיוב הנתבעת במזונות הבת רעות

58. למותר להאריך בהקשר זה, ופשיטא שנוכח הקביעה לפיה מזונות הבת רעות יופחתו, אך לא יבוטלו, והתובע יוסיף לשאת בסכום מופחת של מזונותיה, הרי שהתביעה לחיוב הנתבעת במזונותיה אינה יכולה לגלות עילה להלכה ולמעשה. הנתבעת תמשיך לשאת במחצית ההוצאות החריגות של שני הילדים.

סוף דבר

59. על בסיס כל הנקוב לעיל, נקבע כדלקמן:

א. התביעה מתקבלת באופן שמזונות הבת רעות יופחתו. התובע יישא במזונותיה של הבת רעות בסך 250 ₪ מידי חודש, כולל מדור, וזאת החל מחודש 11/2021.

בית משפט לענייני משפחה בחיפה

תלה"מ 18-11-29481 פלוני נ' פלונית - ביטול מזונות

תלה"מ 18-11-29447 פלוני נ' פלונית - מזונות

י. בתקופת שירותו הסדיר של הבן נעם, יעמוד שיעור המזונות על 1/3 משיעור המזונות ששולם עד אותה עת.

יא. כל סעד זמני שניתן במסגרת התובענות דנן, ככל שניתן – בטל.

יב. כל צד ישא בהוצאותיו.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים ותסגור את התיקים.

פסק הדין ניתן לפרסום תוך השמטת פרטים מזהים.

ניתן היום, י"ד חשוון תשפ"ב, 20 אוקטובר 2021, בהעדר הצדדים.

אלה מירז, סגנית נשיא